

'Stappenplan suïcidepreventie'

Inleiding

Binnen de gemeente Groningen zijn afspraken gemaakt met onderwijs, de sociale teams (WIJ), jeugdhulpverleningsorganisaties en jeugd-GGZ-instellingen om gezamenlijk de herkenning van suïcidaliteit en de zorg voor jongeren met suïcidaal gedrag te verbeteren en om suïcide te voorkomen. Om uitvoering te kunnen geven aan het werken met jongeren met suïcidaal gedrag is er een stappenplan met een aanvullende handleiding ontwikkeld. Dit stappenplan richt zich met name op de medewerkers in de 1e lijn (scholen/sociale teams/jeugdhulpverleners). Dat is ook de reden waarom de belangrijke rol van de ouders niet nadrukkelijk is opgenomen.

De afspraken in het stappenplan beoogt dat er efficiënt en adequaat wordt gehandeld bij suïcidaal gedrag van jongeren.

Bij de totstandkoming van dit stappenplan is er o.a. gebruikt gemaakt van: 'Multidisciplinaire richtlijn

diagnostiek en behandeling van suïcidaal gedrag' - Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie (NVvP), Nederlands Instituut van Psychologen (NIP), Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland (V&VN) en uitgebracht door De Tijdstroom, Utrecht.

We willen hier ook verwijzen naar de landelijke 113. Onder dit nummer is een website (www.113.nl) en een telefoonnummer (0900-0113) vanuit de overheid ingericht voor verdere informatie en contact.

Om goed gebruik te kunnen maken van het stappenplan, is het van belang om binnen de eigen instelling af te spreken wie in welke stap de intern en externe deskundigen zijn die betrokken en/of geconsulteerd moeten worden.

Er ligt derhalve een duidelijk advies het stappenplan met een zekere regelmaat te toetsen aan de werkafspraken in de eigen organisatie

---

Definitie

'Suïcidaal gedrag' verwijst naar het geheel aan gedachten, voorbereidings-handelingen en pogingen die een zekere intentie uitdrukken om zichzelf te doden

Stappenplan

Het stappenplan wordt ingezet bij vermoedens van suïcidaal gedrag.

Voor de goede orde: de stappen hoeven niet volgordekelijk te worden ingezet. Voor jongeren is het een beladen onderwerp dat soms met schaamte omgeven is. Niet elk suïcidaal gedrag is openlijk en gemakkelijk herkenbaar. Vandaar dat stap 1, waarin contact maken met een jongere bij signalen dat het niet goed gaat met deze jongere, is opgenomen in het stappenplan. Schroom niet als daar aanleiding voor is te vragen of de jongere weleens denkt dat het niet meer hoeft, dat hij/zij dood wil.

Algemeen

- Neem alle signalen van suïcidaal gedrag altijd serieus
- Bied of zoek passende ondersteuning
- Bij twijfel consulteer een deskundige
- Overleg met ouders/ opvoeders tenzij.....
- Bij 12+: let op de instemming van de jongere
- Ga niet mee in geheimhouding
- Vraag of de jongere al hulpverlening heeft en betrek de bestaande hulpverlener
- Laat niet los voordat je zeker weet dat iemand anders het oppakt (netwerk/hulpverlener)

Elementen van adequaat handelen staan in de handleiding van dit stappenplan

---

Aan het stappenplan hebben de volgende organisaties meegewerkt:

Molendrift, Elker, OCRN, Accare, Wij-Groningen, samenwerkingsverband VO Scholen, ROC Noorderpoort, Jonx, GGD, Jimmy's, Leger des Heils, Marian Oud, kaderhuisarts GGZ en Gemeente Groningen

Stappenplan suïcidepreventie

Stap 1

Signaleren van gedragsveranderingen

- Wees alert op gedragingen of wijzigingen in gedrag die duiden op dat het niet goed gaat met een jeugdige (slechter wordende schoolprestaties, verzuim, middelengebruik, zelfverwonding, somber en/of angstig zijn, terugtrekken uit contact, vermoeid zijn, etc.).
- Maak contact met de jongere. Vraag open hoe het gaat, benoem de signalen van het gedrag en ga na wat de oorzaken zijn van het gesignaleerde (veranderde) gedrag.
- Optioneel en naar eigen inschatting als de situatie dat vraagt of toelaat: Vraag of de jongere er wel eens aan denkt dat het niet meer hoeft en of hij/zij wel eens aan zelfmoord denkt. Zo ja, ga naar stap 2 en 3. Zo nee, bied of regel waar nodig passende ondersteuning en blijf het contact onderhouden.

Stap 2

Bespreken en raadplegen van vermoedens van suïcidaal gedrag

- Bespreek de signalen en het suïcidale gedrag met een collega en consulteer eventueel een deskundige in of buiten de eigen werkomgeving. Bespreek wie het beste het gesprek met de jeugdige kan aangaan.

Stap 3

Contact maken met de jeugdige met suïcidaal gedrag

- Benoem de signalen, check ze en probeer daarin zo concreet mogelijk te zijn. Heb je gedachten aan zelfmoord? Hoe vaak? Wat wil je dat er stopt? Heb je het al eens geprobeerd? Weet je hoe je het gaat aanpakken? etc.
- Betrek bij minderjarigen de ouders voor steun en informatie. Bij 16+, ouders en/of iemand uit het steunend netwerk.
- Vraag altijd naar bestaande hulpverlening en betrek die.

Stap 4

Inschatten ernst en urgentie van actuele suïcidale toestand

- Weeg de risico's.
  - o Bij urgentie: zie stap 5
  - o Overweeg of er passende ondersteuning is te bieden door het netwerk en/of hulpverlening. Is er samen met de jeugdige een veiligheidsplan te maken? Zie voor hulpmiddelen de bijlagen in de handleiding bij dit stappenplan. Zorg hier ook voor casusregie.
  - o Bij twijfel over veiligheid consulteer een interne of externe deskundige.

O.a. de volgende instanties leveren deskundig advies en/of hulp:

Accare (050 - 368 1100), Lentis-Jonx (050 - 522 3150), Molendrift (050 - 318 5142), OCRN (050 - 750 1349).

Stap 5

Bij spoed/crisis: neem contact op met de huisarts, de eigen hulpverlener of met 'Spoed voor jeugd'

- Bij een acuut dreigende situatie neem je contact op met de huisarts, de eigen hulpverlener of met Spoed voor Jeugd. Spoed voor Jeugd komt pas in beeld bij jongeren die niet in zorg zijn. Als het gaat om jongeren die al een hulpverlener hebben, dan moet als eerste contact worden opgenomen met de eigen hulpverlener. De huisarts, de eigen hulpverlener of Spoed voor Jeugd beoordeelt de situatie en bepaalt of er contact opgenomen moet worden met de crisisdienst van de (jeugd)psychiatrie, de jeugd- en opvoedhulp, zorg voor verstandelijke beperkten of verslavingszorg. Hierbij is toezicht en continuïteit van zorg noodzakelijk en wordt alle relevante informatie kortgesloten met de huisarts en Spoed voor Jeugd.

Stap 6

Nazorg en vervolghulp

- Maak na de suïcidale crisis samen met de jeugdige en indien mogelijk met het steunend netwerk een ondersteuningsplan of behandelplan, waarin gewerkt wordt aan die factoren die er toe hebben geleid dat er sprake was van suïcidaal gedrag en/of die het suïcidale gedrag in stand houden. Onderdeel van het ondersteuningsplan of behandelplan is een veiligheidsplan voor in het geval van terugval. NB De school wordt altijd betrokken in het plan.